

WWF

EARTH
HOUR

HANDLEDNING

EARTH HOUR

FÖR EN HÅLLBAR UTVECKLING

Ett inspirationsmaterial för förskolebarn och unga elever

VÄRLDEN SLÄCKER SÅ ATT DET SYNS ATT VI BRYR OSS.

Släcker din förskola eller skola?

Under Earth Hour kommer vi och en miljard andra människor över hela jordklotet släcka ner för att visa beslutsfattare att vi kräver beslut som stoppar förändringar av klimatet och ställer om till en hållbar utveckling.

Ge barn kunskap och färdigheter för en hållbar utveckling!

Planera in ett ämnesövergripande projekt i samband med Earth Hour eller nöj er med ett kortare samtal under samling, på fritids, under mentorstid eller i ditt ämne.

Aktiviteterna bidrar till läroplanernas mål för utbildning för hållbar utveckling. Som hjälp till lärare presenterar WWF i denna handledning fakta och övningar med fokus på den globala manifestationen. Vi önskar alla pedagoger, lärare och elever lycka till med ert viktiga arbete med hållbar utveckling!

Släcker ni?

Även om Earth Hour handlar om så mycket mer än en timme då alla släcker är det fortfarande viktigt att göra den globala manifestationen tydlig med mörka rum och gator! En handling där alla kan signalera att makthavarna måste ta krafttag för minskad klimatpåverkan.

LÄS MER
PÅ WEBBEN!

På WWFs hemsida kan du läsa mer om Earth Hour www.wwf.se/earthhour. Läs om bakgrund och vad som händer runt om i världen i samband med manifestationen.

ANMÄL!

**ANMÄL
ER BARNGRUPP/KLASS**
WWF.SE/EH-SKOLA

ANMÄL ERT DELTAGANDE

- Anmäl er skola på wwf.se/eh-skola
- Planera med kollegorna.
- Ska föräldrarna involveras/informeras?

Som pedagog och lärare känner du barnen och sammanhangen och vet hur undervisning och mötet med eleverna bäst sker. Låt barnens tankar få stort utrymme.

På www.wwf.se/utbildning finns WWFs pedagogiska plattform. Där kan du hitta olika utbildningsmaterial för olika stadier med övningar speciellt framtagna för att utveckla kunskaper och förmågor för hållbar utveckling.

Ge föräldrarna en chans

Ge föräldrarna en chans att ta upp frågorna i hemmen. Berätta för dem att ni kommer att vara med i Earth Hour och hur eleverna kommer att involveras. Uppmuntra föräldrarna till samtal och gemensamma aktiviteter – för barnens skull och för planetens skull.

Klimatångest

”Sju av tio unga oroar sig för hur klimatförändringarna kommer att påverka deras och världens framtid, enligt en undersökning gjord på uppdrag av Världsnaturfonden WWF. Var fjärde ung får ont i magen eller känner sig olycklig när de tänker på klimatförändringarna och över hälften tänker på klimatförändringarna någon gång i veckan eller oftare.”

Från Svenska Dagbladet, mars 2013.

Kunskap och delaktighet ger trygghet

Unga som har kunskap och är delaktiga i hållbar utveckling har en mer positiv syn på framtiden. Detta har forskaren Maria Ojala funnit i sina vetenskapliga studier.

”Idag lever genomsnittssvensken som om vi hade 4,2 planeter.”

HJÄLP, JORDEN ÄR FÖR LITEN!

År 2016 använde jordens befolkning drygt 1,6 planeter för sina aktiviteter. WWFs Living Planet Report 2016 visar trenderna för den biologiska mångfalden och våra ekologiska fotavtryck. Mänskligheten kräver nu 60 procent mer resurser än vad naturen kan producera. Idag lever vi över våra tillgångar. Globalt lever vi som om vi hade 1,6 jordklot, och genomsnittssvensken lever som om vi hade hela 4,2 planeter!

År 2050 beräknas världens befolkning ha växt till 10 miljarder. Allt fler ska alltså dela på allt mindre. Kan planeten räcka till alla? Svaret är ja, men då måste vi bli smartare när det gäller att leva resurssnålt och i större utsträckning uppskatta andra värden i livet än i prylar. Det gäller speciellt oss i västvärlden.

Vår konsumtion sliter på planeten. Fossila bränslen påverkar klimatet. Resurser används ofta slösaktigt och fördelas och konsumeras väldigt ojämnt mellan länder och inom länderna.

Hållbar utveckling innebär att anpassa produktion och konsumtion efter vad planeten tål. Vi måste minska användningen av fossila bränslen till nära noll. Andelen vegetabilier i vår kost måste öka och andelen kött minska. Dessutom måste matsvinnet minska rejält. Kunskap, kreativitet och handlingskraft är motorer i detta gigantiska omställningsarbete som redan är igång. För att vi ska lyckas måste tempot öka och alla måste bidra – privatpersoner såväl som företag och politiker. »

Ekologiska fotavtryck

Planetens biologiska mångfald och ekosystemens tjänster är grundläggande för vår överlevnad och välfärd. När vi kör bil, flyger, äter mycket kött, bor i stora hus etc. sätter vi så kallade ekologiska fotavtryck som påverkar den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster.

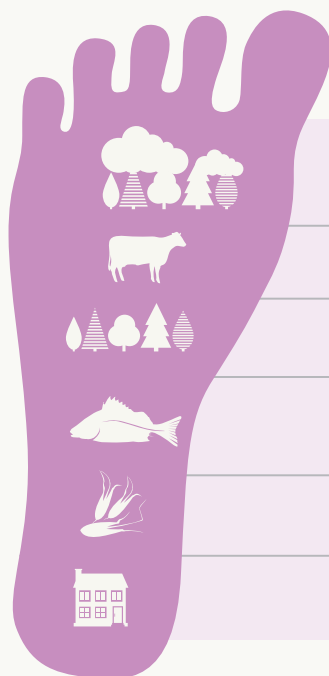

Varifrån kommer din frukost?

När jag äter frukost bestående av te, ostsmörgås, apelsinjuice, fil med müsli och banan sätter jag ekologiska fotavtryck inte bara i Sverige utan även i de länder som matvarorna kommer från.

Tänk på din frukost. Var i världen hamnar fotavtrycken?

Vilka komponenter inom fotavtrycket (se figur nedan) omfattas av din frukost? Hur kan du minska din frukosts klimatfotavtryck?

KOMPONENTER I DET EKOLOGISKA FOTAVTRYCKET

Ytor för att ta upp koldioxid: den mängd skogsyta som skulle behövas för att suga upp fossila koldioxidutsläpp och utsläpp till följd av att man använder marken på nytt sätt och kemiska processer. Den andel koldioxid som absorberas av världshaven är borträknad.

Betesmark: Beräknas utifrån den yta som används för uppfödning av djur för produktion av kött, mjölkprodukter, skinn och ull.

Skogsmark: Beräknas utifrån den mängd timmer, pappersmassa, trävaror och ved som konsumeras per år.

Fiskevatten: Beräknas utifrån den primärproduktion (organismer längre ner i näringskedjan) som behövs för att försörja den mängd fisk, skaldjur och andra vattenlevande djur som fångas.

Odlingsmark: Beräknas utifrån den yta som används för att producera mat och fibrer för mänsklig konsumtion samt djurfoder, oljeväxter och naturgummi.

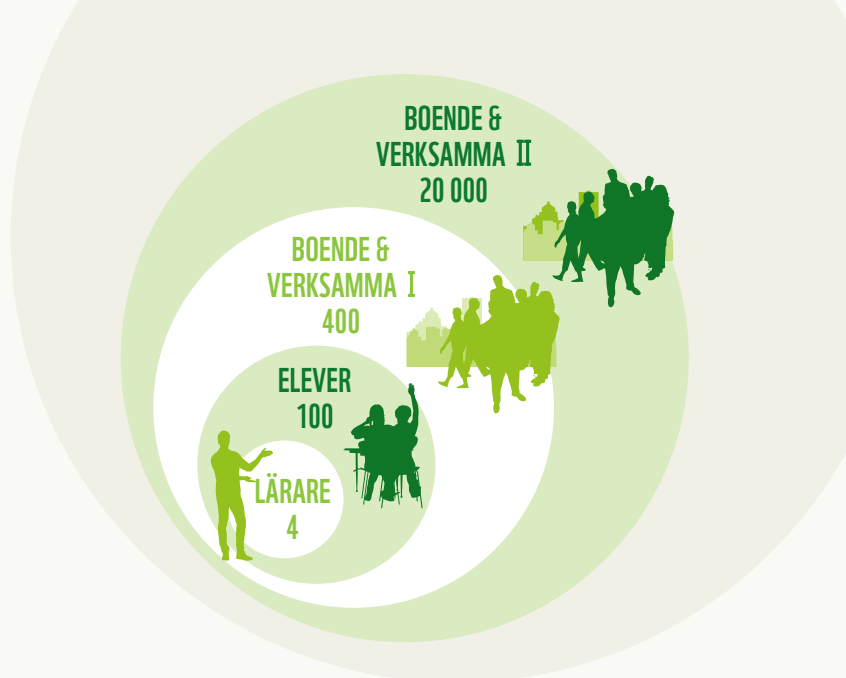
Bebyggd mark: Beräknas utifrån den yta som täcks av infrastruktur för transporter, bostäder, industrier och kraftdammar.

Källa: Living Planet Report 2010, sammanfattning, WWF

MER OM INFORMATION
PÅ WEBBEN!

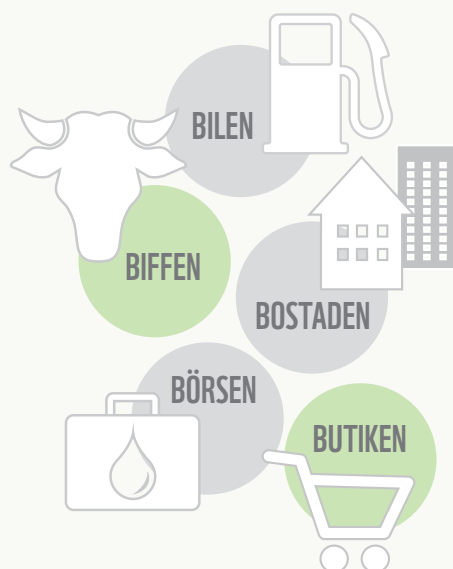
På WWFs hemsida hittar du mer information
www.wwf.se/lpr

När samhället samarbetar
med skolor vinner alla.”

EARTH HOUR

LÄR OCH AGERA FÖR MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Fem viktiga områden

På WWF brukar vi prata om fem olika områden där vi kan förändra vår livsstil till det bättre. Vi kallar dem de 5 B:na:

BILEN – om reser och transporter.

BIFFEN – om livsmedelsproduktion och -konsumtion.

BOSTADEN – om byggande och boende.

BÖRSEN – om var våra sparade pengar och pensioner placeras i för företag.

BUTIKEN – om materiell konsumtion.

De fem B-områdena återspeglar sig i övningarna i denna handledning även om flera övningar för förskolebarn och yngre elever handlar mer om energi och konsumtion i allmänhet och hur vi kan planera samhället för att minska trycket på natur och ekosystem.

Hur kan man arbeta kring Earth Hour?

Här följer några exempel på vad andra förskolor/skolor har gjort under tidigare år i samband med Earth Hour:

- » Infört tre köttfria dagar i veckan under mars månad på prov.
- » Gjort enkäter om elevernas olika färdssätt till skolan för att se om man kan göra dem mer klimatsmarta.
- » Klarat oss utan apparater som behöver ström, som datorer, mobiler och TV under Earth Hour, för att sedan i skolan diskutera hur det gick för var och en.
- » Delat ut information om klimatvärstingarna bilen, biffen, bostaden, börsen och butiken.
- » Deltagit i en tävling med solcellsdrivna bilar.
- » Arrangerat Earth Hour-konsert med klimatsmart fika.
- » Ha klimat- och miljötema på samlingen, där frågan presenteras på ett roligt och tankeväckande sätt.

Exempel (illustrationen överst på sidan): Fyra lärare med olika ämneskompetens samarbetar på en skola i ett projekt. De når 100 elever med utbildning för hållbar utveckling. Eleverna tar projektet ut i samhället och hem till föräldrar. Därmed når varje elev i genomsnitt fyra vuxna. 100 elever som är bärare av projekt-kunskapen når då 400 medborgare. Genom utställningar och uppmärksamhet i lokalmedia når eleverna ut till tusentals medborgare.

Uträkningen bygger på erfarenhet från WWFs nationella och internationella arbete under mer än 20 år.

FAKTA OCH ÖVNINGAR

Här följer några uppgifter inom energi- och klimatområdet. Illustrationer finns tillgängliga på www.wwf.se/eh-skola och är fria att använda i undervisningen när du uppger att de är från WWF.

ÖVNING 1

Bild på jordklotet (ovan).

Illustration:
Anna-Karin Engberg.

Bilden kommer från OMEP som arbetar för barn i åldrarna 0–8 år över hela världen med målsättning att ge dem de bästa förutsättningar för en god uppväxt
<http://www.omep.org.se>

HÄMTA ILLUSTRATIONEN!

Ni hittar bilden
på Earth Hour-sidan
www.wwf.se/eh-skola

Planetskötare

Detta är ett förslag till "uppvärmning". Fokus ligger på de globala sammanhangen och vårt gemensamma ansvar.

Syfte:

Samtal och reflektion där barnens kunskap och förståelse för hållbar utveckling utvecklas. Pedagogerna får veta vad barnen har för kunskap inom området.

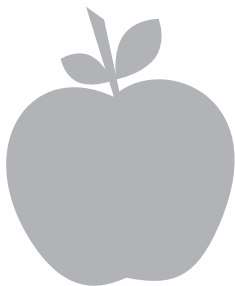
- **Vad ser ni på bilden?**
- **Vad gör barnen?**

Låt oss anta att det är vi i vår grupp/klass som är med på bilden. Vem är du och vad vill du göra för planeten Jorden? Vissa personer får bestämma mer än andra. Vad skulle du ge dem för goda råd?

När ni leker har ni regler. På samma sätt måste vi ha "spelregler" för planeten Jorden. Det är det Earth Hour handlar om.

Presentera gärna de goda råden på något kreativt sätt för beslutsfattare (rektor, elevråd, kommunledning, vaktmästare, föräldrar etc.)

ÖVNING 2

Varifrån kommer energin i äpplet eller russinet? Kroppen är som en motor som behöver bränsle. Finns det något vi äter som inte kommer från solenergi?

Känn och smaka energi

Övningen handlar om energi som hela tiden omvandlas och dyker upp i olika former; solenergi, kemiskt bunden energi i mat, värme i våra kroppar och rörelseenergi när vi hoppar.

Syfte:

Ge barnen möjlighet att utveckla kunskap och förståelse för olika former av energi. Använda olika sinnen för att underlätta samtal om energi och förstärka innebörden av olika energibegrepp.

1. Stå i ring. Håll varandra i händerna. Känn värmen i händerna. Vi värmer varandra. Hoppa! Hoppa! Stopp! Hur kändes det att hoppa? Vad hände i kroppen? Var kommer energi/bränsle från?

2. Vi äter solenergi! Dela ut små äppelbitar eller russin och smaka på dem. I mat finns energi som gör att kroppen fungerar. Var kommer energin i äpplet eller russinet från? Kroppen är som en motor som behöver bränsle. Finns det något vi äter som inte kommer från solenergi?

3. Vad tankar vi bilar med? Vilka är likheterna och skillnaderna mellan en bil och våra kroppar?

ÖVNING 3

Upptäck energi

Här är några fler övningar där barnen får reflektera över energi i vardagen. Hur solenergi genom växternas fotosyntes blir till mat. Mat som blir energi för att hålla igång våra kroppar, göra oss snabba och starka samt hålla en jämn kroppstemperatur. Ge tid till barnen att lyssna och berätta.

Syfte:

Att ge kunskap och befästa begreppet energi och dess olika former och hur de omvandlas.

1. Vad behöver vi energi till? Fundera över din morgon, från att du steg upp till att du kom till förskolan/skolan?

2. Genomför en strömlös dag. Barnen får uppleva att sakna elektricitet. Barnen får prova att laga mat utan el, gå på toaletten och leka i mörker eller i stearinljusets sken. Blir det även kallt inne? Låt alla elprylar vila för en dag, inkludera kaffebryggaren men undanta gärna frysen från försöket. Prata energi, prata om el-energi och andra former av energi.

3. Samtal runt en lunchtallrik

Välj ut några ätbara delar och tänk baklänges från tallrik till sol.

Två exempel: **Ärtan.** Innan den landade på tallriken låg den i en ärtskida.

I våras sådde man en ärt i jorden. Solen lyste och snart började en ärtväxt gro. **Osten** kommer från kon, som ätit gräs som vuxit på sommaren när det är ljus och varmt av solen.

Be barnen välja varsin råvara och rita en energiserie som slutar med solen.

ÖVNING 4

Leta och sortera energi

Övningen genomförs bäst i smågrupper utomhus.

Syfte:

Att upptäcka olika former av energi i omgivningen och hur energin hela tiden omvandlas och "försvinner".

1. Ta på "energiglasögonen" och "leta energi". Be eleverna gå en sträcka på några hundra meter i smågrupper. Vad hittar ni för energi? Ex. Koltrasten drar upp en fet mask och äter upp den. Bilarna som kör förbi. Gatlamporna. Vattnet som strömmar i ån. Godiset i fickan. Försök hitta minst 10 olika "energibilder". Anteckna, rita eller fotografera några av dem.

2. Samla alla fynd i föregående övning under rubrikerna Solen (förnybar energi), Inte solen (icke förnybar energi, det vill säga fossila bränslen och kärnkraft) samt en rubrik för Vet ej (svårt att veta var el till gatlampor kommer från).

Planeten är för liten

Energi som bygger på solenergi kallas förnybar energi. Planeten Jorden räcker inte till. Ska vi lyckas med en hållbar utveckling ska all energi vara förnybar 2050. Vägen dit är kraftfull satsning på smarta lösningar och en konsumtion som passar vad planeten har att erbjuda långsiktigt.

Inga klimatutsläpp 2050 är målet för Sverige. Sveriges officiella redovisning av utsläppsstatistik för växthusgaser visar en långsam minskning. Samtidigt finns ett flertal rapporter som visar att svenskarnas klimatpåverkan i praktiken ökar. Anledningen är att vi köper många produkter som tillverkas i andra länder och att dessa utsläpp redovisas i det landet, trots att det är vår konsumtion som är orsaken. Naturvårdsverket visar i sin första konsumtionsbaserade utsläppsstatistik att utsläppen orsakade av oss i Sverige har ökat med 15 procent mellan 1993 och 2010. Två exempel; en mobiltelefon som produceras i Kina eller en tröja "Made in India".

Idag räknas bara utsläppen som sker i Sverige. En viktig fråga när det gäller att dra ner på klimatutsläppen globalt är att räkna in landets hela klimatpåverkan. Ekologiska fotavtryck ger en mer korrekt bild eftersom det också tar med påverkan och utsläpp i andra länder.

ÖVNING 5

HÄMTA KLIPPARK!

www.wwf.se/eh-skola

Panda-pepp

Många barn vet mycket om klimat och miljöproblem. Många barn gör stora insatser på hemmaplan. Här får de prova på att gemensamt hitta kreativa exempel som de sedan uppmanar vuxna att hjälpa till med.

Syfte:

Att ge barnen möjlighet att på ett positivt sätt påverka och bidra till en mer hållbar utveckling. Barnen får möjlighet att utveckla språk genom att prata om energi och miljöfrågor med vuxna.

För att få en omställning till en mer hållbar utveckling måste vi förändra och påverka. Vilka råd vill barn ge vuxna i sin omgivning? Barnen kan klippa ut pandorna och skriva sitt eget budskap och sprida korten genom att sätta upp dem eller dela ut.

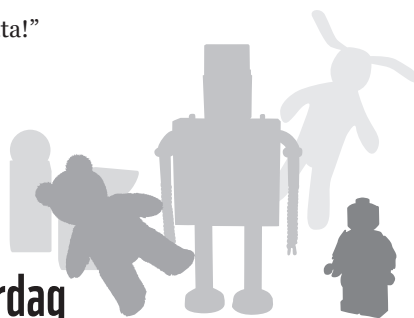
1. Brainstorma i grupp: Samla på olika råd för en planet i toppform, idéer som gör att vi får en bättre och renare miljö på vår jord.

2. Pargrupp: Be eleverna välja budskap och till vilka budskapen ska förmedlas. Välj panda och skriv ner budskapet väldigt tydligt. Överräck budskapet personligen. Pandorna finns som klippark på www.wwf.se/eh-skola. Be gärna eleverna återkoppla efter ett par veckor.

3. Sprid och peppa ännu fler! Beskriv gärna på er hemsida samt meddela WWF vad ni gör för planeten på er förskola/skola.

Här är några exempel som inspirerar:

- » "Släng inte mat! Laga något gott av rester."
- » "Bäst-före koll i kylan! Lukta o smaka."
- » "Morot och vitkål på vintern. Solmogna tomater och jordgubbar i sommar."
- » "Bönor är busbra!"
- » "Är vår skola miljöbra? Snälla rektorn, berätta!"
- » "Samåk, kul och bra!"

ÖVNING 6

Nalle-akuten och leksaksbytdag

Här ett bra och naturligt sätt att utan pekpinnar lyfta värdet av att samtala tillsammans med barn om konsumtion, om att vårda, laga och spara på vår planet.

Syfte:

Att ge barnen möjlighet att själva bidra till minskad resursanvändning genom att vårda och laga leksaker samt föra utvecklande samtal i frågan.

Förskolan ordnar en dag för barn och föräldrar där fokus ligger på att laga och vårda barnens leksaker och andra föremål. Samordna gärna med en bytdag inför våren. Här kan ni hitta idéer och information från ett företag i branschen www.retoy.se.

IDÉER & INFO!

www.retoy.se

ÖVNING 7

Klimatförändringar och biologisk mångfald

Att klimatförändringar påverkar oss människor är nog ingen nyhet, men vad många kanske inte tänker på är att det påverkar jordens djur och växter ännu mer. Många arter får stora problem, när till exempel isarna smälter, och behöver att vi förändrar hur vi lever för att de ska klara sig.

Syfte:

Att få barnen att reflektera över vad våra handlingar får för konsekvenser för andra levande varelser, och för att på ett roligt sätt åskådliggöra vad vi själva kan göra för förändringar i vår egen vardag för att göra en skillnad.

Gör så här:

Variationen i djur och natur kallas för den biologiska mångfalden, vilken nu är hotad av klimatförändringarna. Det kan till exempel vara att landskapet förändras, att isarna smälter och att maten tar slut. Här får ni möjlighet att arbeta med dessa frågor på ett roligt sätt.

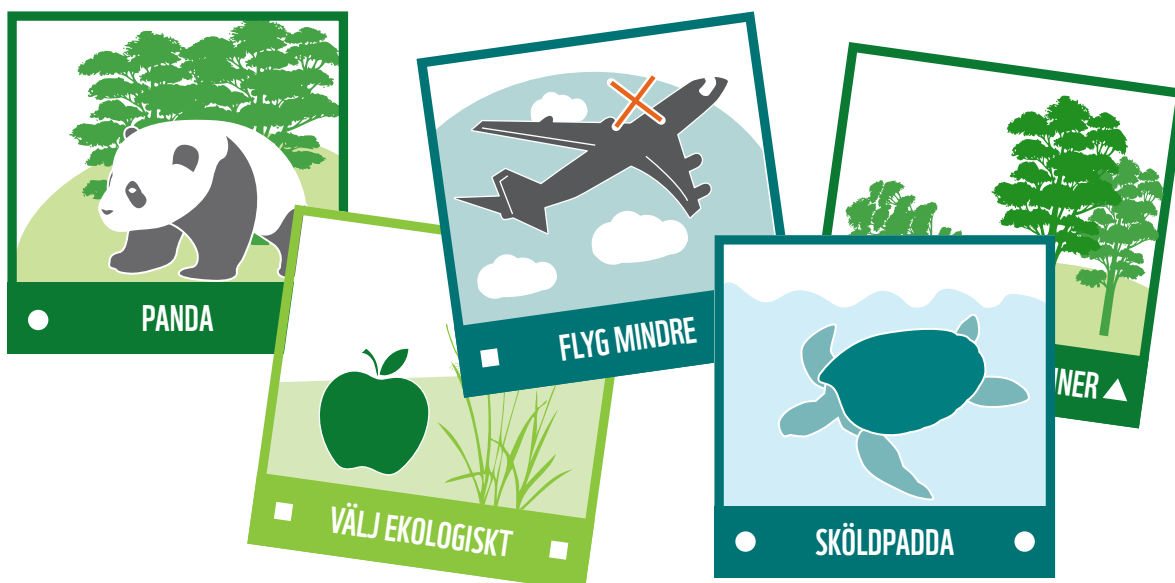
Skriv ut bilder på olika arter, problem och lösningar.

De finns att ladda ner på wwf.se/eh-skola. Klipp ut bilderna och matcha ihop arten med vilka problem ni tror att de möter. Diskutera sedan vilka förändringar ni själva kan göra för att hjälpa arterna.

1. **Klipp ut bilderna** på arter, problem och lösningar.
2. **Arbeta i grupp**, antingen mindre eller större beroende på vad som passar er barngrupp bäst.
3. **Prata med barnen om hur de olika djuren** lever och vad de kan stöta på för problem. Matcha ihop artbilden med problembilden.
4. **Hitta lösningar.** När ni matchat ihop alla bilderna är det dags att hitta lösningar. Berätta vad de olika lösningarna kan ha för effekter och låt barnen själva välja var de kan tillämpas. Det finns inga rätt eller fel svar här.

LADDA NER BILDER OCH
KOMPLETTERANDE INFO
TILL ÖVNINGEN

www.wwf.se/eh-skola

ÖVNING 8

God middag

Mer vegetarisk mat och inget svinn är vägar för att minska klimatpåverkan. Använd maten som ett läromedel där matens betydelse för hälsa och för planeten står i fokus.

Syfte:

Att genom samtal och erfarenhetsutbyte få kunskap om maträtters betydelse för hälsa och dess påverkan på klimat och jordens resurser.

Samma uppgift finns i årets Earth Hour material för äldre. Uppgiften passar bra att genomföra i samverkansprojekt mellan yngre och äldre elever.

1. Ta kort på lunchtallrikarna under en vecka.

Alternativt klipp ur 5 bilder på olika tallrikar med lunch eller middagsmat.

2. Eleverna, i grupp om 2-3 elever, får bilderna och ska avgöra

vilken rätt som är klimatbra och bra för hälsan och vilken som är värsting?

Vilken blir sist? Rangordna tallrikarna, först i gruppen och sedan i en

gemensam final bland gruppsegrarna. Vad gör varje grupps maträtt till vinnare?

Vad gör totalsegraren så bra? Vet ni någon maträtt som slår totalsegraren?

3. Sätt upp bilderna på strategiskt utvald plats. Berätta om resultatet

för kökspersonal och kostansvarig samt gärna till WWF.

Några hälso- och miljösmarta rekommendationer:

Tillsammans med en rad aktörer inom hela livsmedelskedjan i Europa har WWF tagit fram enkla rekommendationer inom projektet **Live Well - Healthy People, Healthy Planet**.

1. Ät mindre men bättre kött

Köttkonsumtionen bör halveras för de flesta som lever i rika länder. Ersätt då inte köttet med fisk utan variera ditt proteinintag.

När du väl äter kött, se till att välja bra kött där man har tagit hänsyn till djuromsorg, miljö och hållbarhet till exempel svenskt naturbetskött. Bättre kött hittar du i WWFs köttguide.

2. Ät färgrikt

– **mer grönsaker, baljväxter och fullkorn**

Det är både klimatsmart och nyttigt att basera matvalen på grönsaker och fullkornsprodukter. Baljväxter ger dig gott om näringsämnen och protein.

3. Ät varierat

En varierad matsedel är färgrik och innehåller olika näringsämnen som vi behöver. Proteinet bör komma från olika källor, gärna mycket från baljväxter, men kan också komma från ägg. Om du väljer mjölkprodukter, kött och fisk så bör det utgöra en mindre och varierad andel med så liten miljöpåverkan som möjligt.

4. Ät upp maten!

Visst borde det vara självklart! Idag slängs ungefär en tredjedel av all mat som produceras.

5. Ät mat som du kan lita på

Ät mat som du eller någon du litar på vet och vet var den kommer ifrån – gärna miljömärkt och certifierad. En certifiering innebär att det görs en oberoende kontroll på att produkten lever upp till en standard och uppfyller ställda krav.

6. Ät mindre fett, socker och salt

Undvik ”tomma” kalorier som finns i godis, chips och läsk. Visste du att ett paket skumtomtar ger lika hög klimatpåverkan som en portion griskött?

HÄR FINNS MER FAKTA!

www.wwf.se/mat

ÖVNING 9

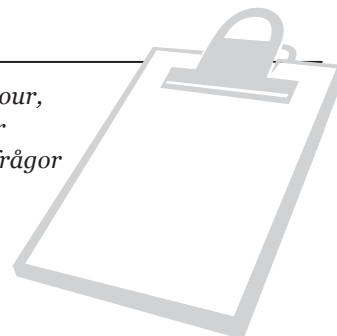
HÄR FINNS FRÅGORNA!

www.wwf.se/eh-skola

Tipspromenad

Denna tipspromenad rymmer 10 frågor om Earth Hour, klimat och mat. Frågorna finns färdiga att ladda ner och sen sättas upp utomhus. Det finns särskilda tipsfrågor för förskolan respektive låg- och mellanstadiet.

Gå vidare till www.wwf.se/eh-skola

ÖVNING 10

En afrikansk matsäck

Peka ut Tanzania på en världskarta eller jordglob. Tanzania ligger lång, långt bort.

Saras matsäck

"Sara är 12 år gammal och bor i Tanzania nära Victoriasjön. Familjens hus ligger på landsbygden och till närmaste by Kitongo är det ett par kilometer. Varje dag promenerar Sara med kamraterna Elisabeth, John och Sam en halvtimme för att komma till skolan. Ibland springer de för att komma i tid. Vägen är dammig eftersom det är torrt. Skogen intill vägen är risig. När de kommer fram till skolan är de alltid väldigt hungriga eftersom de inte fick någon frukost innan de gick hemifrån. I skolan serveras ingen lunch utan barnen har egen mat med sig."

- » Vad tror du finns i Saras matsäck? Tänk på hur hon lever.
- » Jämför din matsäck med hennes. Finns det likheter och skillnader?

Kommentar

Saras matsäck består av en rökt eller saltad fisk och en klick ugali (majsgröt). Maten är förpackad i ett bananblad. Till detta dricker hon vatten ur en kanske upphittad plastflaska. Sara har också med sig bananer. Där Sara bor finns det många olika sorter, gula, gröna och röda.

Under vissa tider på året finns det färsk mango, apelsiner och andra citrusfrukter som också kan packas ner i matsäcken. Allt är naturligtvis lokalt producerat och förpackningen är snabbt nedbrytbar.

Om skolklassen ger sig ut på utflykt är det frukt som gäller – mango eller banan. Mangoträd växer nästan över allt i närheten av Victoriasjön. Är det "mangotid" plockar och äter man frukten på den plats där man är.

Nästan inga barn äter frukost innan skolan och någon fri skollunch erbjuds inte. Man äter ett huvudmål om dagen och det sker på kvällen. Många elever har långt till skolan och det krävs energi att gå eller springa dit och hem. Det är inte konstigt att studieresultaten inte kan bli de bästa när man inte får tillräckligt med mat/energi för sitt skolarbete. Detta hämmar i sin tur utvecklingen på landsbygden.

Dessutom har en majoritet av eleverna i skolan bilharzia, på grund av att alla vattendrag, vattenpölar, dammar med mera är infekterade. Människorna får i sig infektionen genom smutsigt dricksvatten. Feber och diarré är några av symptomen.

Ensidig kost, få måltider, parasiter som bilharzia och malaria, påverkar elevernas skolresultat. Det är inte lätt att ta till sig kunskap när man är både hungrig och sjuk.

Ett barn från Kenya med en majsgröt i sin matsäcksburk.

ÖVNING 12

Klimatdetektiverna

En rolig övning som ger barnet möjlighet att visa sitt engagemang för sin familj, och för familjen att få upp ögonen för klimatfrågan.

Syfte:

Att få barnen att se hur de själva och deras egen familj är en del av arbetet för en bättre miljö, och att lyfta klimatfrågan även utanför förskolan.

1. Skriv ut och dela ut detektivbrickan

och be barnen att gå in i rollen som klimatdetektiver.

2. Be barnen (och informera föräldrarna) att hitta tre exempel

i barnets eget hem, där deras egen familj är klimatsmarta. Det kan vara till exempel att de köper ekologiska bananer, källsorterar eller åker buss.

3. Dagen efter kan barnen få redovisa sina fynd på förskolan

på ett roligt sätt. Det kan vara att rita en teckning som hängs upp på väggen. Det kan vara roligt för barnen att få prata om sina fynd och om hur det var att vara klimatdetektiv.

SKRIV UT!

Ni hittar detektivbrickan på Earth Hour-sidan
www.wwf.se/eh-skola

Vi efterlyser inspirerande rapporter från er undervisning

Hur tänker ni jobba med Earth Hour, klimatfrågan, maten och butiken under årets Earth Hour?

Skicka en kortfattad beskrivning av ert Earth Hour-arbete till utbildning@wwf.se. Bifoga en bild. **Bokpaketet lottas ut bland de insända bidragen.**

Följande ska vara med i rapporten: Kort rapport med bild. Klass, skola, adress samt kontaktperson med namn och e-postadress. Rapport och bild kan komma att publiceras på WWFs hemsida.

EFTERLYSNING!
Skicka en kortfattad
rapport av er undervisning
till utbildning@wwf.se

KRAFTTAG FÖR HÅLLBAR UTVECKLING!

- Earth Hour är utbildning för hållbar utveckling.
- Earth Hour är världens största manifestation för klimatet.
- Earth Hour infaller på en lördag i slutet av mars mellan kl 20:30-21:30

» Anmäl din grupp/klass på www.wwf.se/eh-skola

Frågor till Germund Sellgren
germund.sellgren@wwf.se eller 08-624 74 43

Earth Hour – för en hållbar utveckling

EARTH HOUR

Earth Hour infaller en
lördag i slutet av mars
mellan kl 20:30-21:30.

EARTH WEEK

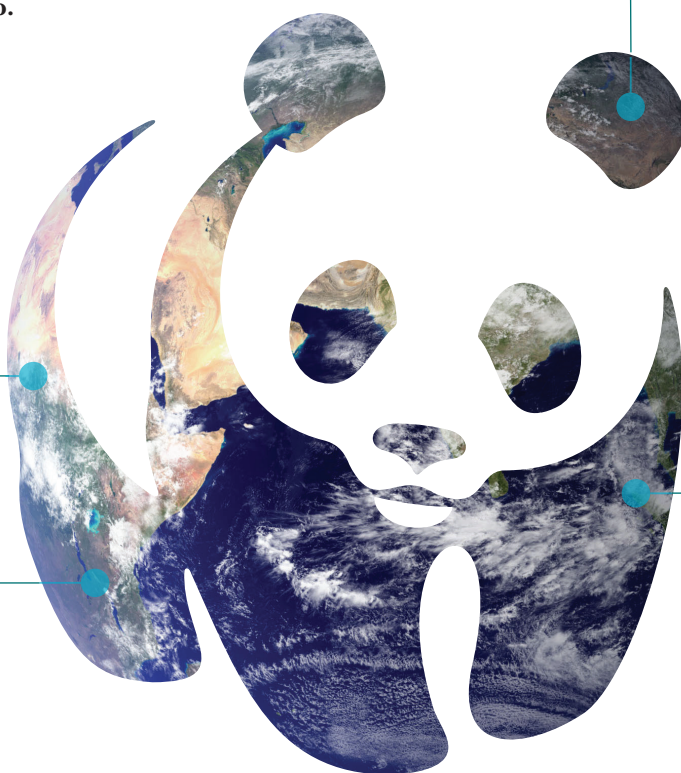
Earth Hour infaller på en lördag
när förskolor och skolor är stängda.
Varför inte arbeta med ett klimat-
tema inför lördagen!

KLIMAT

Earth Hour är
världens största
klimatmanifestation.

FAKTA & ÖVNINGAR

Fakta och material för
undervisning finns på
www.wwf.se/eh-skola

Därför är vi här
För att hejda förstörelsen av jordens naturliga livsmiljöer och
bygga en framtid där människor lever i harmoni med naturen...

www.wwf.se

Kontakt: Germund Sellgren

E-post: germund.sellgren@wwf.se

Tel: 08-624 74 43, 070-562 13 50

Detta dokument har finansierats med stöd av Sida,
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete.
Sida är inte nödvändigtvis överens med de åsikter som
framförs. Författaren är ensam ansvarig för innehållet.

Världsnaturfonden WWF, Ulriksdals Slott, 170 81 Solna. Telefon 08-624 74 00.
info@wwf.se, plusgiro 90 1974-6, bankgiro 901-9746